

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 99/2016-98

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. februára 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED]; obchodnej spoločnosti PENTA INVESTMENTS LIMITED, 47 Esplanade, JE1 OBD, St. Helier, Jersey, a obchodnej spoločnosti PENTA INVESTMENTS LIMITED, Agias Fylaxeos & Polygnostou 212, C&I CENTER, 3082 Limasol, Cyprus, zastúpených advokátom Mgr. Martinom Škublom, Škubla & Partneri s. r. o., Digital Park II, Einsteinova 25, Bratislava, vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv podľa čl. 8 ods. 2, čl. 36 ods. 1, čl. 38 ods. 2 a čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru a Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v trestnom stíhaní vedenom pod ČVS: PPZ-499/NKA-FP-BA-2012, ako aj vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd vydaním oznámenia Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sp. zn. VII/2 Gv 4/12/1000 z 18. júna 2015 a postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky pri prešetrovaní opakovaného podnetu z 25. mája 2015 a jeho doplnenia z 29. júna 2015, ako aj vydaním oznámenia Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. XVI Gn 36/15/1000-4 z 18. novembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ], obchodnej spoločnosti PENTA INVESTMENTS LIMITED, Esplanade, JE1 OBD, St. Helier, Jersey, a obchodnej spoločnosti PENTA INVESTMENTS LIMITED, Agias Fylaxeos & Polygnostou 212, C&I CENTER, 3082 Limasol, Cyprus, o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. októbra 2015 doručená a následne 16. decembra 2015 doplnená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ v 1. rade“); obchodnej spoločnosti PENTA INVESTMENTS LIMITED, 47 Esplanade, JE1 OBD, St. Helier, Jersey (ďalej len „sťažovateľ v 2. rade“), a obchodnej spoločnosti PENTA INVESTMENTS LIMITED, Agias Fylaxeos & Polygnostou 212, C&I CENTER, 3082 Limasol, Cyprus (ďalej len „sťažovateľ v 3. rade“, spolu ďalej len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základných práv podľa čl. 8 ods. 2, čl. 36 ods. 1, čl. 38 ods. 2 a čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru (ďalej len „NAKA“) a Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „úrad špeciálnej prokuratúry“) v trestnom stíhaní vedenom pod ČVS: PPZ-499/NKA-FP-BA-2012 (ďalej len „trestné stíhanie“), ako aj vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, základných práv podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 listiny a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vydaním oznámenia úradu špeciálnej prokuratúry sp. zn. VII/2 Gv 4/12/1000 z 18. júna 2015 a postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) pri prešetrovaní opakovaného podnetu z 25. mája 2015 a jeho doplnenia z 29. júna 2015, ako aj vydaním

oznámenia generálnej prokuratúry č. k. XVI Gn 36/15/1000-4 z 18. novembra 2015 (ďalej len „oznámenie generálnej prokuratúry“).

Sťažovatelia v sťažnosti uviedli, že napádajú nezákonnosť, ako aj zbytočné prietahy v prípravnom trestnom konaní vedenom v tzv. kauze Gorila postupom NAKA, úradu špeciálnej prokuratúry a generálnej prokuratúry.

Sťažovatelia ku skutkovému stavu uviedli, že 20. decembra 2011 boli na viacerých internetových stránkach zverejnené dokumenty – analytické prepisy odposluchov z bytu [REDAKOVANÉ] uskutočnených na základe súhlasu Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod krycím názvom „Gorila“. Z týchto dokumentov vyplývalo podozrenie zo spáchania niekoľkých desiatok trestných činov prevažne korupčného charakteru, ku ktorým malo dôjsť v rokoch 2005 a 2006 v súvislosti s privatizáciou. Na základe uvedeného podali traja poslanci Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“) trestné oznámenie, ktorým žiadali prešetriť tieto skutočnosti.

Rozkazom ministra vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „minister vnútra“) z 9. januára 2012 bol na prešetrenie tejto kauzy zriadený špeciálny vyšetrovací tím a v ten istý deň bolo vydané uznesenie o začatí trestného stíhania sp. zn. ČVS: PPZ-499/NKA-FP-BA-2012 (v tom čase vedené pod sp. zn. PPZ-5/BOK-CA-2012). Sťažovateľ v 1. rade prostredníctvom svojho právneho zástupcu podal 19. januára 2012 podnet podľa § 31 a nasl. zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov účinného v rozhodnom čase (ďalej len „zákon o prokuratúre“), ktorým žiadal uznesenie o začatí trestného stíhania ako nezákonné zrušiť.

Ústavný súd nálezom sp. zn. III. ÚS 97/2012 z 20. novembra 2012 konštatoval, že základné práva [REDAKOVANÉ] boli postupom krajského súdu a vydaním súhlasu na odposluch porušené a oba súhlasy zrušil. Keďže tento nález sa týkal aj sťažovateľa v 1. rade, tento 22. mája 2013 svoj podnet doplnil. O spôsobe vybavenia podnetu, ako aj doplnenia podnetu sťažovateľ v 1. rade nebol dosiaľ informovaný.

Dňa 17. marca 2015 podali sťažovatelia v 1. a 2. rade špeciálnemu prokurátorovi úradu špeciálnej prokuratúry (ďalej len „špeciálny prokurátor“) ďalší podnet, resp. žiadosť o preskúmanie postupu policajta, v ktorom uviedli, že predchádzajúci podnet nebol nijako vybavený, a súčasne poukázali na zbytočné prieťahy v trestnom konaní. V ten istý deň sťažovatelia požiadali vedúceho vyšetrovacieho tímu o nahliadnutie do vyšetrovacieho spisu podľa § 69 Trestného poriadku. V odpovedi vedúceho vyšetrovacieho tímu im bolo oznámené, že u nich nie sú splnené zákonné predpoklady pre nahliadnutie do vyšetrovacieho spisu, pretože nemajú potrebné procesné postavenie. Sťažovatelia sa 18. mája 2015 obrátili na dozorujúceho prokurátora so žiadosťou o preskúmanie odmietnutia nahliadnutia do vyšetrovacieho spisu.

Keďže podnet sťažovateľov zo 17. marca 2015 nebol vybavený v lehote dvoch mesiacov, podali sťažovatelia 26. mája 2015 generálnej prokuratúre opakovaný podnet, v ktorom žiadali, aby generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) preskúmal nečinnosť špeciálneho prokurátora. List dozorujúceho prokurátora označený ako „*Oznámenie*“ sp. zn. VII/2 Gv 4/12/1000 z 18. júna 2015 bol sťažovateľom doručený 24. júna 2015. Z jeho obsahu vyplýva, že podnet sťažovateľov vyhodnotil ako nedôvodný. Keďže sťažovatelia s takýmto vybavením podnetu nesúhlasili, doručili generálnemu prokurátorovi 30. júna 2015 doplnenie opakovaného podnetu, v ktorom ho upozornili, že nimi podaný opakovaný podnet nebol riadne vybavený, a súčasne ho požiadali o preskúmanie zákonnosti vybavenia podnetu a ich žiadosti o preskúmanie odpovede, teda tzv. oznámenia. O urýchlené vybavenie opakovaného podnetu v znení jeho doplnenia sťažovatelia požiadali generálneho prokurátora 4. septembra 2015. Opakovaný podnet sťažovateľov do dňa podania tejto sťažnosti vybavený nebol. Sťažovatelia argumentovali, že trestné stíhanie dosiaľ nie je vedené proti konkrétnej osobe, ale „*vo veci*“.

Sťažovatelia ďalej uviedli, že z uznesenia o začatí trestného stíhania v danej veci vyplýva, že hoci trestné oznámenie bolo podané pre podozrenie z takmer sedemdesiatich prevažne korupčných trestných činov, vyšetrovateľ vydal uznesenie o začatí trestného

stíhania len pre skutok založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a pre niekoľko trestných činov, ktorými sa táto zločinecká skupina mala prejavovať.

Sťažovatelia zdôraznili, že napriek tomu, že v danom trestnom stíhaní nebolo vznesené obvinenie žiadnej osobe, sťažovatelia majú de facto postavenie subjektov trestného konania; sťažovateľ v 1. rade ako obvinený a sťažovatelia v 2. a 3. rade ako zúčastnené osoby. Z pohľadu judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) rozhodné pre posúdenie, či má osoba postavenie obvineného, nie je to, či jej bolo vznesené obvinenie, teda či bola oficiálne uzrozumená o tom, že sa považuje za obvinenú (formálne hľadisko), ale aj to, či jej tento status nevyplýva z iných okolností (materiálne hľadisko). K rovnakému záveru možno podľa sťažovateľov dospieť aj na základe výkladu ústavy, ktorá v čl. 17 ods. 2 termín „obvinený“ ani nepoužíva, ale rovnako ako listina v čl. 8 ods. 2 zakazuje vedenie trestného stíhania bez zákonných dôvodov voči komukoľvek.

Podľa názoru sťažovateľov z uvedeného vyplýva aj ich oprávnenie na podanie sťažnosti ústavnému súdu.

Sťažovatelia ďalej v sťažnosti podrobne rozoberali jednotlivé okolnosti, na základe ktorých sa považujú za osoby „*obvinené z trestného činu*“, a to

- existenciu oficiálnej výčitky vo vzťahu ku všetkým trom sťažovateľom, za ktorú možno považovať rôzne mediálne vyjadrenia vedúceho vyšetrovacieho tímu, dozorujúceho prokurátora, jednotlivých ministrov vnútra Slovenskej republiky, najmä ju však možno vyvodiť z výsledku dožiadania o právnu pomoc, v ktorom sa generálna prokuratúra *expressis verbis* vyjadrila k identite podozrivého

- podstatný dopad na ich situáciu, ktorý možno vyvodiť z porušovania práva sťažovateľov na prezumpciu nevinu, množstva trestno-procesných úkonov uskutočnených proti nim, opakovaných výsluchov sťažovateľa v 1. rade a zamestnancov sťažovateľov v 2. a 3. rade (formálne v postavení svedkov), ako aj z ostatných nepriamych dopadov (naštrbenie dôvery zo strany zamestnancov, sťaženie podnikateľských aktivít, zhoršenie reputácie...).

K postaveniu sťažovateľov v 2. a 3. rade sťažovatelia v sťažnosti uviedli, že je potrebné považovať ich za zúčastnené osoby, pretože prípadným uložením ochranného opatrenia by mohlo byť zasiahnuté do ich vlastníckeho práva.

Sťažovatelia tiež argumentovali, že trestné stíhanie v danej veci je od počiatku nezákonné, pričom uznesenie o začatí trestného stíhania bolo vydané predčasne a nespĺňa náležitosti v zmysle § 199 ods. 1 Trestného poriadku. V tejto súvislosti sťažovatelia poukázali na skutočnosť, že k začatiu trestného stíhania došlo v čase, keď na to neexistoval relevantný podklad, keďže spis vo veci „Gorila“ mal a stále má charakter anonymného dokumentu zverejneného na internete, a preto orgány činné v trestnom konaní by podľa sťažovateľov nemali začínať trestné stíhanie len na základe vymyslených konštrukcií, ktoré môžu mať silné politické pozadie. Uznesenie o začatí trestného stíhania bolo napriek obsiahlosti samotného spisu vydané len 9 pracovných dní po podaní trestného oznámenia a v rovnaký deň, keď bol rozkazom ministra vnútra vytvorený špeciálny vyšetrovací tím. Z rozboru náležitostí uznesenia o začatí trestného stíhania v danej veci podľa sťažovateľov vyplýva, že tieto splnené nie sú. V uvedenom uznesení nedošlo k žiadnemu opisu „miesta spáchania skutku“, nedostatočné je časové vymedzenie skutkov, neboli naplnené definičné znaky zločineckej skupiny (najmä jej štruktúrovanosť, koordinovanosť, účel zločineckej skupiny). V uznesení absentuje vymedzenie, ako malo dôjsť k spáchaniu korupcie, nie je bližšie špecifikované, v akej podobe boli prijaté úplatky, či išlo o materiálne výhody alebo protislužby, akým spôsobom k ich prijatiu došlo.

Sťažovatelia ďalej poukázali, že okrem nedostatkov v tzv. predprípravnom konaní, ako aj pri vydaní samotného uznesenia o začatí trestného stíhania, závažné nedostatky vykazuje aj vedenie trestného stíhania. Podľa sťažovateľov mala byť minimálne časť spisu, ktorý je vyšetrovacím tímom považovaný za výsledok odpočúvania Slovenskej informačnej služby (ďalej len „SIS“), vyradená z vyšetrovacieho spisu, keďže ústavný súd nálezom z 20. novembra 2012 vyhlásil oba súhlasy krajského súdu na použitie informačno-technických prostriedkov za protiústavné, čím takto získaný obsah spisu nie je možné použiť ako dôkaz v trestnom konaní a tiež nemôže byť ani operatívnu informáciou, z ktorej by mohli orgány činné v trestnom konaní čerpať pri podozrení z trestnej činnosti.

Sťažovatelia sú toho názoru, že existenciu zločineckej skupiny a už vôbec jej založenie, zosnovanie alebo podporovanie sa orgánom činným v trestnom konaní doteraz nepodarilo preukázať dostupnými dôkaznými prostriedkami, a preto malo byť trestné stíhanie podľa § 215 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zastavené.

Podľa sťažovateľov k porušeniu čl. 17 ods. 2 ústavy, čl. 8 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru dochádza nezákonným vedením trestného stíhania, ale aj v príčinnej súvislosti so zbytočnými priet'ahmi. Sťažovatelia poukázali najmä na skutočnosť, že ich práva na stíhanie len zo zákonných dôvodov a zákonným spôsobom boli porušené tým, že sú vystavení trestnému stíhaniu bez toho, aby im bolo vznesené trestné obvinenie (sťažovateľ v 1. rade), resp. oznámené postavenie zúčastnenej osoby (sťažovatelia v 2. a 3. rade). Orgány činné v trestnom konaní postupujú nezákonne, keďže Trestný poriadok vedenie trestného stíhania voči konkrétnej osobe bez uznesenia podľa § 206 ods. 1 alebo 2 nepozná. K porušovaniu týchto práv sťažovateľov v postavení materiálne obvinených (sťažovateľ v 1. rade), resp. zúčastnených osôb (sťažovatelia v 2. a 3. rade) dochádza v dôsledku samotného vedenia trestného stíhania na základe predčasne vydaného uznesenia o začatí trestného stíhania, ktoré neobsahuje zákonné náležitosti. Základom pre vedenie trestného stíhania je podľa sťažovateľov preverovanie nezákonne získaných informácií z tzv. spisu Gorila, ktorý mal byť z vyšetrovacieho spisu vyradený, na základe ktorého bola vytvorená téza zločineckej skupiny. V tejto súvislosti dochádza v trestnom stíhaní k zbytočným priet'ahom, keďže trestné stíhanie nebolo dosiaľ zastavené, hoci dôvody na takéto rozhodnutie existujú.

K namietanému porušeniu čl. 50 ods. 3 ústavy, čl. 40 ods. 3 listiny a čl. 6 ods. 3 dohovoru dochádza podľa sťažovateľov ignorovaním ich právneho postavenia, ako aj v dôsledku zbytočných priet'ahov. Keďže sťažovatelia nemajú oficiálne priznaný status obvinených, resp. zúčastnenej osoby, dochádza v postupe orgánov činných v trestnom konaní k pochybeniam pri realizácii práva na obhajobu (sťažovateľom neboli oznámené dôvody ich obvinenia, na základe čoho sa nemôžu náležite vyjadriť k obvineniam, nemajú právo nazerať do vyšetrovacieho spisu). Sťažovateľom nie sú priznané práva, ktoré zodpovedajú ich postaveniu.

Porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru, teda zbytočné prietahy v konaní nastali podľa sťažovateľov v samotnej trestnej veci – v trestnom stíhaní, ale aj v súvislosti s vybavovaním ich opakovaného podnetu. Keďže orgány činné v trestnom konaní dosiaľ nerozhodli ani o podaní obžaloby ani o zastavení trestného stíhania, stav právnej neistoty sťažovateľov stále trvá. Sťažovatelia poukázali na štyri kritériá, ktoré v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru ESĽP skúma pri hodnotení primeranosti lehoty na rozhodnutie veci. Ide o zložitost' veci, správanie sťažovateľa, postup štátnych orgánov a význam konania pre sťažovateľa. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, sťažovatelia sú toho názoru, že právne posúdenie skutku bolo ustálené už pri vydaní uznesenia o začatí trestného stíhania, pričom k zmene právnej kvalifikácie dosiaľ nedošlo. V uvedenej veci ku skutkovej zložitosti trestného činu sťažovatelia uviedli, že ho nemožno považovať za skutkovo tak náročný, aby ho nebolo možné ani po štyroch rokoch uzavrieť. Vo vzťahu ku správaniu sťažovateľov títo poukázali na to, že sťažovateľ v 1. rade sa zúčastnil všetkých výsluchov, na ktoré bol predvolaný, rovnako sa výsluchov zúčastňovali aj zamestnanci sťažovateľov v 2. a 3. rade. Ku kritériu postupu štátnych orgánov sťažovatelia zdôraznili, že napriek množstvu obstaraných dôkazov tieto nesmerujú k preukázaniu existencie zločineckej skupiny a len čiastočne smerujú k niekoľkým trestným činom uvedeným v skutkovej vete. Pokiaľ ide o význam konania pre sťažovateľov, tento má pre nich zvýšený význam, ktorý umocňuje skutočnosť, že tzv. kauza Gorila je pravidelne predmetom politického boja.

Vo vzťahu k vybavovaniu opakovaného podnetu sťažovatelia poukázali na skutočnosť, že hoci bol adresovaný generálnemu prokurátorovi, tento ho bez vedomia sťažovateľov odstúpil na vybavenie špeciálnemu prokurátorovi, proti ktorému bol podaný. Po odstránení nečinnosti špeciálneho prokurátora pri vybavovaní podnetu (vydaním oznámenia z 18. júna 2015) sťažovatelia podaný opakovaný podnet rozšírili o doplnenie, ktorým žiadali, aby generálny prokurátor prešetril správnosť postupu špeciálneho prokurátora v trestnom stíhaní. Napriek urgencii sťažovateľov zo 4. septembra 2015 generálny prokurátor nevykonal žiadny úkon, ktorý by smeroval k vybaveniu opakovaného podnetu.

K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru došlo podľa sťažovateľov pri prešetrovaní opakovaného podnetu zo strany generálnej prokuratúry, ako aj v súvislosti s konaním úradu špeciálnej prokuratúry pri vydaní oznámenia o vybavení podnetu sťažovateľov. Generálna prokuratúra sa opakovaným podnetom sťažovateľov v znení doplnenia nezaoberala vôbec a úrad špeciálnej prokuratúry odmietol podnet sťažovateľov bez toho, aby sa zaoberal ich argumentáciou.

V doplnení sťažnosti zo 14. decembra 2015 sťažovatelia poukázali na tri významné okolnosti, ktoré majú podľa ich názoru podstatný význam pre konanie o tejto sťažnosti.

Prvá okolnosť spočíva vo vydaní uznesenia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 490/2015 zo 6. októbra 2015 vo veci sťažovateľa v 1. rade a [REDAKOVANÉ], z ktorého vyplýva povinnosť NAKA a úradu špeciálnej prokuratúry vyradiť informácie, ktoré majú svoj pôvod v nelegálnom odpočúvaní SIS, z vyšetrovacieho spisu k trestnému stíhaniu. Ústavný súd v predmetnom uznesení rozhodol o čiastočnom prijatí viacerých spojených sťažností. Podľa názoru sťažovateľov z predmetného rozhodnutia ústavného súdu vyplývajú dôležité právne závery, najmä skutočnosť, že z tzv. akcie Gorila už dlhé roky neexistujú žiadne originálne zvukové nahrávky, a preto aj dosiaľ existujúce sekundárne záznamy nemôžu byť orgánmi činnými v trestnom konaní použité. Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ vyšetrovací tím skúma informácie získané použitím informačno-technických prostriedkov, tieto nebude možné overiť originálnymi nahrávkami, keďže sú zničené, a teda vyšetrovací tím nekoná bez zbytočných priesťahov. Ústavný súd v danom uznesení tiež vyslovil, že spracované výsledky odpočúvania v kauze Gorila musia byť uložené v archíve SIS, čo predstavuje jedinou legálnu možnosť ich uchovania. Do archívu SIS nemá okrem súdu prístup nikto. Na základe uvedeného sťažovatelia doplnili aj petit sťažnosti o príkaz adresovaný NAKA a úradu špeciálnej prokuratúry, aby akékoľvek tzv. sekundárne záznamy z informačno-technických prostriedkov vyradili a vrátili SIS, ktorá ich bude archivovať. Sťažovateľom sú známe tieto informácie, ktoré orgány činné v trestnom konaní považujú za záznamy získané z informačno-technických prostriedkov:

a) spis, ktorý odporcovia považujú za tzv. analytický prepis odpočúvania, o ktorom sa ústavný súd vyjadril, že bolo protiústavné,

b) operatívny spis inšpekcie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky vytvorený na účely disciplinárneho/trestného konania vedeného proti [REDAKOVANÉ] pre podozrenie z obchodovania s informáciami v prospech sťažovateľov,

c) tzv. „premiérkina zvodka“ – spravodajská informácia odovzdaná 18. januára 2012 vtedajšej predsedníčke vlády Slovenskej republiky, ktorá sa mala týkať spojitosti finančnej skupiny Penta so Slovenskými elektrárňami a elektroenergetikou,

d) súdne spisy krajského súdu k odpočúvaniu.

Druhou významnou okolnosťou je podľa sťažovateľov zverejnenie spisu Gorila II 20. novembra 2015 na internete. Podľa sťažovateľov s veľkou pravdepodobnosťou ide o prepis súkromných rozhovorov bývalého riaditeľa kontrarozvedky SIS [REDAKOVANÉ], ktorý si pravdepodobne nahrával svoje stretnutia s viacerými osobami zo spravodajského, biznisového, ako aj politického prostredia. Tieto nahrávky boli políciou zaistené a odovzdané vyšetrovaciemu tímu, ktorému muselo byť už od začiatku jasné, že tieto nahrávky boli vyhotovené nezákonne a nijako nesúviseli s namietaným trestným stíhaním. Pokiaľ teda boli stovky hodín členmi vyšetrovacieho tímu „prepočítvané, analyzované a spracovávané“, uvedené svedčí o dôvodnosti námietky sťažovateľov o zbytočných priet'ahoch v namietanom trestnom stíhaní.

Poslednou okolnosťou, ktorá je významná v tejto veci, je podľa sťažovateľov oznámenie generálneho prokurátora doručené sťažovateľom 25. novembra 2015, ktorým generálny prokurátor vybavil opakovaný podnet sťažovateľov. V uvedenom oznámení generálny prokurátor uviedol, že zistil pochybenie pri vybavovaní prvého podnetu sťažovateľov a jeho prvého doplnenia zo strany špeciálneho prokurátora, avšak dôvody na zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania, resp. na zastavenie trestného stíhania podľa jeho názoru nie sú dané. Súčasne podľa sťažovateľov generálny prokurátor „neuviedol žiaden konkrétny dôvod, prečo podanému Opakovanému podnetu v znení Doplnenia nevyhovel“. Oznámenie generálneho prokurátora považujú sťažovatelia za nezákonné a porušujúce ich práva na inú právnu ochranu. Sťažovatelia naďalej trvajú

na tom, aby ústavný súd vyslovil aj porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ku ktorému došlo v súvislosti s oneskoreným vybavením ich opakovaného podnetu, k čomu došlo až po štyroch mesiacoch od uplynutia zákonnej lehoty.

Vzhľadom na uvedené sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd takto rozhodol:

„I. Práva [REDAKOVANÉ], obchodnej spoločnosti PENTA INVESTMENTS LIMITED (so sídlom na Jersey) a obchodnej spoločnosti PENTA INVESTMENTS LIMITED (so sídlom na Cypre) podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1, 48 ods. 2, čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 8 ods. 2, čl. 36 ods. 1, čl. 38 ods. 2 a čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, ako aj čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru a Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v trestnom stíhaní vedenom pod sp. zn. ČVS: PPZ-499/NKA-FP-BA-2012, boli porušené.

II. Národnej kriminálnej agentúre Prezídia Policajného zboru a Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sa do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto nálezu prikazuje vyradiť a na účely uloženia podľa ustanovenia § 17 ods. 6 zákona č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe v znení neskorších predpisov vrátiť Slovenskej informačnej službe akékoľvek listiny alebo záznamy, ktorých obsahom sú údaje získané použitím informačno-technických prostriedkov schválených rozhodnutiami Krajského súdu v Bratislave sp. zn. Ntt-3-D-2879/2005 z 23. 11. 2005 a sp. zn. Ntt-3-D-482/2006 z 18. 5. 2006 a ktoré sa nachádzajú vo vyšetrovacom spise vedenom Národnou kriminálnou agentúrou Prezídia Policajného zboru pod sp. zn. ČVS: PPZ-499/NKA-FP-BA-2012 a dozorovom spise vedenom Úradom špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky pod sp. zn. VII/2 Gv 4/12/1000.

III. Trestné stíhanie vedené Národnou kriminálnou agentúrou Prezídia Policajného zboru a Úradom špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky pod sp. zn. ČVS: PPZ-499/NKA-FP-BA-2012 sa zrušuje.

Národnej kriminálnej agentúre Prezídia Policajného zboru a Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sa v trestnom stíhaní vedenom pod sp. zn. ČVS: PPZ-499/NKA-FP-BA-2012 zakazuje pokračovať v porušovaní práv sťažovateľov spočívajúcom v ďalšom vedení tohto trestného stíhania.

Eventuálne:

Národnej kriminálnej agentúre Prezídia Policajného zboru a Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sa v trestnom stíhaní vedenom pod sp. zn. ČVS: PPZ-499/NKA-FP-BA-2012 prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

IV. Práva [REDAKOVANÉ] a obchodnej spoločnosti PENTA INVESTMENTS LIMITED (so sídlom na Jersey) a obchodnej spoločnosti PENTA INVESTMENTS LIMITED (so sídlom na Cypre) podľa čl. 46 ods. 1, 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd vydaním oznámenia Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sp. zn. VII/2 Gv 4/12/1000-152 z 18. 6. 2015 o vybavení podnetu sťažovateľov z 17. 3. 2015 a postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky pri prešetrovaní opakovaného podnetu sťažovateľov z 25. 5. 2015 v znení jeho doplnenia z 29. 6. 2015, ako aj vydaním oznámenia Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sp. zn. XVI Gn 36/15/1000-4 z 18. 11. 2015 o vybavení opakovaného podnetu sťažovateľov z 25. 5. 2015 v znení jeho doplnenia z 29. 6. 2015, boli porušené.

V. Oznámenie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sp. zn. XVI Gn 36/15/1000-4 z 18. 11. 2015 o vybavení opakovaného podnetu sťažovateľov z 25. 5. 2015 v znení jeho doplnenia z 29. 6. 2015 sa zrušuje a vec sa jej vracia na ďalšie konanie.

VI. Národná kriminálna agentúra Prezídia Policajného zboru, Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a Generálna prokuratúra Slovenskej republiky sú povinní nahradiť sťažovateľom trovy konania v plnom rozsahu podľa ich vyčíslenia do troch dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

Na základe výzvy ústavného súdu bolo ústavnému súdu 24. novembra 2015 doručené vyjadrenie generálnej prokuratúry, v ktorom zaujala k námietkam sťažovateľov toto stanovisko:

«Vo vzťahu ku Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky sťažovatelia v sťažnosti uviedli, že v súvislosti s nevybavením opakovaného podnetu ako efektívneho prostriedku

nápravy došlo (okrem zbytočných prietahov) aj k porušeniu práva sťažovateľov na inú právnu ochranu.

A/ Je pravdou, že sťažovatelia prostredníctvom advokátskej kancelárie Škubla & Partneri, s. r. o. adresovali dňa 25. mája 2015 Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky - generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky podanie označené ako „opakovaný podnet“, ktorého obsahom bolo konštatovanie, že špeciálny prokurátor nevybavil ich podnet zo 17. marca 2015. Súčasne k podaniu bola pripojená i žiadosť o preskúmanie postupu policajta podľa § 210 Trestného poriadku v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: PPZ-499/NKA-FP-BA-2012. Sťažovatelia v podaní spochybňovali zákonnosť vedeného trestného konania a domáhali sa odstránenia prietahov v konaní. Podanie bolo postúpené na ďalšie konanie Úradu špeciálnej prokuratúry, pričom špeciálny prokurátor ho vybavil listom pod sp. zn. VII/2 Gv 4/12/1000-152 z 18. júna 2015 tým, že nezistil dôvod na prijatie opatrení.

B/ Sťažovatelia následne adresovali Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky ďalšie podanie z 29. júna 2015, ktoré označili ako doplnenie opakovaného podnetu z 25. mája 2015, v ktorom spochybňovali vybavenie predchádzajúceho podnetu špeciálnym prokurátorom listom pod sp. zn. VII/2 Gv 4/12/1000-152 z 18. júna 2015. Súčasne uviedli, že žiadajú generálneho prokurátora Slovenskej republiky o vybavenie svojho opakovaného podnetu z 25. mája 2015. Súčasne uviedli, že ich podanie (z 29. júna 2015) má iba charakter doplnenia opakovaného podnetu.

C/ Sťažovatelia adresovali Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky - generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky 4. septembra 2015 urgenciu vybavenia opakovaného podnetu z 25. mája 2015, v ktorej opakovane prezentovali svoje tvrdenia, že trestné stíhanie vedené pod sp. zn. ČVS: PPZ-499/NKA-FP-BA-2012 je nezákonné a dochádza v ňom k prietahom.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky vyhodnotil podania z 29. júna 2015 a 4. septembra 2015 ako opakovaný podnet na preskúmanie zákonnosti postupu podriadeného prokurátora (špeciálnej prokuratúry) a vec vybavil listom pod sp. zn. XVI Gn 35/15/1000 z 18. novembra 2015.

II. Teoretické východiská pri vybavovaní podnetov

Zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov

Prokurátori plnia svoje úlohy nielen na základe poznatkov získaných vlastnou aktivitou, napríklad vykonávaním previerok v orgánoch verejnej správy, ale aj na základe poznatkov, ktoré zistia preskúmaním zákonnosti postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, iných policajných orgánov a súdov v zákonom vymedzenom rozsahu, a to aj na základe podnetov podaných fyzickými i právnickými osobami.

V uvedených intenciách ustanovenie § 31 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) vymedzuje okruh subjektov, ktorých zákonnosť postupu a rozhodnutí je prokurátor oprávnený preskúmať. Ide o orgány verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajné orgány a sudy. Zákonnosť postupu a rozhodnutí týchto subjektov však prokurátor môže preskúmať len v rozsahu vymedzenom v tomto zákone. Výsledkom preskúmavacej činnosti prokurátora je prijatie opatrení na odstránenie zistených porušení zákonnosti. Takýmito opatreniami sú najmä podanie návrhu na začatie konania pred súdom, vstup prokurátora do už začatého súdneho konania, podanie opravného prostriedku, podanie protestu prokurátora, podanie upozornenia prokurátora či vykonanie iného opatrenia na odstránenie porušovania zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, na vykonanie ktorého oprávňuje prokurátora zákon o prokuratúre.

Preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutí vyššie uvedených subjektov vykonáva prokurátor aj na základe podnetov. Podnetom sa v zmysle § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre rozumie podanie fyzickej alebo právnickej osoby, ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia, ktoré zákon zveruje do jeho pôsobnosti. Za podnet sa na účely tohto zákona však nepovažuje podanie, vybavenie ktorého upravujú osobitný zákon (§ 31 ods. 3 zákona o prokuratúre). Podľa tohto zákona tak nemožno vybavovať oznámenia o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že bol spáchaný trestný čin. Prijímanie a vybavovanie týchto oznámení upravuje § 196 Trestného poriadku. Rovnako, podľa tohto zákona nemožno postupovať pri vybavovaní sťažností na priedaň v súdnom konaní a na nevhodné správanie alebo narušovanie dôstojnosti súdneho konania súdnymi osobami, ktorých vybavovanie upravuje štvrtá hlava zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor (§ 54 ods. 2). Aj na vybavenie opakovaných podnetov sa vzťahuje lehota uvedená v § 33 ods. 1 zákona o prokuratúre. Nakoľko lehota na vybavenie podnetu je lehotou poriadkovou, zákon o prokuratúre umožňuje jej predĺženie. Predĺženie lehoty je závislé od rozličných okolností, a preto nie je určená jej maximálna dĺžka. O predĺžení lehoty rozhoduje nadriadený prokurátor (§ 33 ods. 1 zákona o prokuratúre).

III. K porušeniu práva

Podstatou, účelom a cieľom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie označeného práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 29/02, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02).

Primárnou skutočnosťou pre rozhodnutie o porušení základného ľudského práva alebo slobody v konaní je príčinná súvislosť medzi konaním, resp. nekonaním orgánu, ktoré má za následok porušenie, resp. obmedzenie práv a slobôd.

Čl. 48 ods. 2 ústavy ustanovuje, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Vo vzťahu k prejednaniu veci bez zbytočných prietahov je nevyhnutné stanoviť primeranosť trvania konania. V tejto súvislosti musím poukázať na skutočnosť, že všetky podania sťažovateľov v podstate smerujú voči uzneseniu o začatí trestného stíhania sp. zn. ČVS: PPZ-499/NKA-FP-BA z 9. januára 2012. Sťažovatelia od začatia trestného stíhania vo veci adresovali orgánom činným v trestnom konaní prostredníctvom svojho právneho zástupcu písomnosti označené ako: „Stanovisko k trestno-procesnému využitiu informácií získaných údajným použitím informačno-technických prostriedkov v tzv. Kauze Gorila; Podnet na preskúmanie zákonnosti uznesenia o začatí trestného stíhania a na jeho zrušenie podľa ustanovenia § 230 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku; Podnet na zabezpečenie zdržania sa vykonávania nezákonných dôkazov v prebiehajúcom trestnom konaní“. Na podklade takýchto podaní následne podali žiadosť podľa § 210 Trestného poriadku, podnet, doplnenie podnetu, opakovaný podnet. Významnou skutočnosťou je, že sťažovatelia doposiaľ nemajú v konaní procesné postavenie

obvineného, poškodeného, resp. zúčastnenej osoby a všetky ich podania smerujú k jednému cieľu, ktorým je dosiahnutie zrušenia uznesenia o začatí trestného konania, resp. dosiahnutie zastavenia trestného konania, pričom v konaní majú postavenie svedka.

Ako vyplýva z vyššie uvedenej zákonnej úpravy, inštitút podnetu môže byť účinným prostriedkom nápravy. Avšak, jeho využitie v trestnom konaní v priebehu prípravného konania nemá oporu v zákone (§ 31 ods. 3 zákona o prokuratúre). Trestný poriadok upravuje postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov - a to tak, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní, pričom treba rešpektovať základné práva a slobody fyzických osôb a právnických osôb (§ 1 Trestného poriadku). Z toho vyplýva, že v trestnom konaní treba uplatňovať inštitúty ustanovené Trestným poriadkom, teda odvolania, sťažnosti, návrhy na postup podľa § 363 a nasl., žiadosť podaná podľa § 95 ods. 8, žiadosť podaná podľa § 210 Trestného poriadku atď. Každý tento inštitút splňa požiadavku ústavou garantovaných práv osoby, do práv ktorých štátny orgán vstupuje, resp. ich určitým spôsobom obmedzuje. Takto je zabezpečená kontradiktórnosť pri vykonávaní dôkazov v rámci prípravného konania. Dotknutá osoba má teda zákonnú možnosť vyjadriť sa k zásahu do konkrétneho práva alebo slobody a orgán, ktorý rozhoduje vyhodnotí zákonnosť a dôvodnosť zásahu, pričom za svoje rozhodnutie nesie zodpovednosť (zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Navyše, s uvedeným korešponduje aj tá skutočnosť, že prípravné konanie je vzhľadom na vykonávanie dôkazov dynamický proces, v rámci ktorého po každom vykonaní dôkazu môže nastať odlišná dôkazná situácia, s ktorou sa môže vysporiadať iba orgán činný v trestnom konaní alebo súd.

Procesná nezávislosť prokurátora je zvýraznená tým, že zákon zamedzuje ukladaniu tzv. negatívnych pokynov v trestných veciach v rozsahu uvedenom v § 6 ods. 8 zákona o prokuratúre. Podľa tohto ustanovenia nadriadený prokurátor nemôže vydať podriadenému prokurátorovi pokyn, aby sa nezačalo trestné stíhanie, nevznieslo obvinenie, nepodal návrh na vzatie obvineného do väzby, vec postúpila na prejednanie inému orgánu, zastavilo trestné stíhanie, nepodala obžaloba alebo riadny alebo mimoriadny opravný prostriedok v neprospech obvineného.

Vo vzťahu k Úradu špeciálnej prokuratúry je relevantné ustanovenie § 55d ods. 2 písm. a) zákona o prokuratúre, podľa ktorého: „Špeciálny prokurátor zodpovedá za výkon svojej funkcie generálnemu prokurátorovi. Vo veciach patriacich do právomoci Úradu špeciálnej prokuratúry (§ 55b) generálny prokurátor nie je oprávnený uložiť špeciálnemu prokurátorovi ani prokurátorovi Úradu špeciálnej prokuratúry pokyn, aby sa nezačalo trestné stíhanie, nevznieslo obvinenie, nepodal návrh na vzatie obvineného do väzby, vec postúpila na prejednanie inému orgánu, zastavilo trestné stíhanie, nepodala obžaloba alebo riadny alebo mimoriadny opravný prostriedok v neprospech obvineného.“.

Počas prípravného konania je možné akceptovať uplatňovanie podnetov len ako subsidiárny prostriedok nápravy dopĺňujúci procesné inštitúty upravené v Trestnom poriadku. V tomto prípade sa sťažovatelia rôznymi podaniami podľa zákona o prokuratúre a Trestného poriadku domáhali ukončenia trestného konania, resp. jeho zastavenia, pričom takýto postup nie je možné z procesného hľadiska dosiahnuť podnetom, resp. opakovaným podnetom.

IV. Záver

Vyhodnotiac zásah do práv sťažovateľov spočívajúci v tom, že o opakovanom podnete bolo rozhodnuté v lehote presahujúcej zákonnú poriadkovú lehotu (vo vzťahu ku generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky ako jedinému nadriadenému prokurátorovi špeciálneho prokurátora zákon o prokuratúre neupravuje subjekt, ani procesný postup predĺženia lehoty pri vybavovaní podnetov alebo opakovaných podnetov), ako i s prihliadnutím na to, že sťažovatelia doplnili svoj opakovaný podnet dňa 4. septembra 2015, pričom obsah ich opakovaného podnetu smeroval k dosiahnutiu zastavenia trestného konania, Generálna prokuratúra Slovenskej republiky zastáva názor, že zásah do práv sťažovateľov nedosiahol intenzitu, ktorá sa predpokladá na vyslovenie zásahu do základných ľudských práv a slobôd.

Generálna prokuratúra ďalej vychádza i z rozhodovacej činnosti ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnostiach pre porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy, z ktorej jednoznačne vyplýva, že účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia (IV. ÚS 449/2012). Sťažovatelia ani vybavením opakovaného podnetu nemohli dosiahnuť nimi požadované zrušenie, resp. zastavenie trestného stíhania, nakoľko tomu

bráni nielen pozitívny záväzok štátu vyplývajúci z čl. 3 Dohovoru riadne vyšetrovať trestné činy, ale i ustanovenie § 6 ods. 8 a § 55d ods. 2 písm. a) zákona o prokuratúre, ktoré upravujú problematiku týkajúcu sa zákazu vydávať tzv. negatívne pokyny. V liste o vybavení opakovaného podnetu pod sp. zn. XVI Gn 35/15/1000 z 18. novembra 2015 sa generálny prokurátor Slovenskej republiky za vzniknuté pochybenie spočívajúce v predĺžení lehoty na vybavenie opakovaného podnetu ospravedlnil. Toto ospravedlnenie považuje Generálna prokuratúra Slovenskej republiky za dostatočnú satisfakciu.

Z týchto dôvodov navrhujem sťažnosť v časti týkajúcej sa postupu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky - generálneho prokurátora Slovenskej republiky podľa § 25 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov odmietnuť ako neopodstatnený.»

Na základe výzvy ústavného súdu bolo ústavnému súdu 27. novembra 2015 doručené vyjadrenie špeciálneho prokurátora, v ktorom uviedol:

«1. K postate sťažnosti

Podstatou sťažnosti podanej dňa 26. 10. 2015 v zmysle článku 127 Ústavy Slovenskej republiky je porušenie základného práva [REDAKOVANÉ], obchodnej spoločnosti PENTA INVESTMENTS LIMITENDS Jersej, obchodnej spoločnosti PENTA INVESTMENTS LIMITENDS Cyprus na porušenie základných práv a slobôd podľa článku 17 odsek 2, článku 48 odsek 2 a článku 50 odsek 3 Ústavy Slovenskej republiky, článku 8 odsek 2, článku 36 odsek 1, článku 38 odsek 2 a článku 40 odsek 3 Listiny základných práv a slobôd a článku 6 odsek 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nezákonnými zásahmi Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky.

Sťažovatelia napádajú nezákonnosť, ako aj zbytočné prietahy v prípravnom konaní vedenom v tzv. kauze Gorila zo strany orgánov činných v trestnom konaní. V sťažnosti sa domáhajú zrušenia trestného konania vedeného na Národnej kriminálnej agentúre Prezídia Policajného zboru pod spisovou značkou ČVS:PPZ-499/NKA-FP-BA-2012 a Úrade špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry pod spisovou značkou VII/2 Gv 4/12/1000.

Taktiež sa domáhajú zákazu pokračovania v porušovaní práv spočívajúcim v ďalšom vedení trestného stíhania.

Súčasne sťažovatelia podali i návrh vyslovenia druhého eventuálneho rozhodnutia spočívajúceho v tom, že Národnej kriminálnej agentúre Prezídia Policajného zboru a Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sa v konaní vedenom pod spisovou značkou ČVS: PPZ-499/NKA-FP-BA-2012 sa prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

2. Ku skutkovému stavu

Vyšetrovateľ Prezídia Policajného zboru vedie rozsiahle trestné stíhanie pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona, obzvlášť závažný zločin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 odsek 1 písmeno a), odsek 2 písmeno a) (s poukázaním na § 138 písmeno h) Trestného zákona), odsek 4 písmeno b) Trestného zákona, zločin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 odsek 1 písmeno a), odsek 2 písmeno a) (s poukázaním na § 138 písmeno h) Trestného zákona), zločin prijímania úplatku podľa § 328 odsek 1, odsek 2 Trestného zákona, obzvlášť závažný zločin prijímania úplatku podľa § 329 odsek 1, odsek 2, odsek 3 Trestného zákona, prečin nepriamej korupcie podľa § 336 odsek 1 Trestného zákona, prečin podplácania podľa § 332 odsek 1 Trestného zákona, obzvlášť závažný zločin podplácania podľa § 333 odsek 1, odsek 2 písmeno b), odsek 3 Trestného zákona a prečin nepriamej korupcie podľa § 336 odsek 2 Trestného zákona.

Vo vzťahu k predmetu vyšetrovania je nevyhnutné uviesť, že časové obdobie zahŕňa rok 2005 až rok 2006. Vyšetrovací spis doposiaľ obsahuje 88 zväzkov + prílohy, čo je cca 60 000 strán.

3. Teoretické východiská pri posudzovaní sťažnosti

A/ Zákon číslo 153/2001 Zbierky zákonov o prokuratúre

Prokurátori plnia svoje úlohy nielen na základe poznatkov získaných vlastnou aktivitou, napríklad vykonávaním previerok v orgánoch verejnej správy, ale aj na základe poznatkov, ktoré zistia preskúmaním zákonnosti postupu a rozhodnutí jednak orgánov verejnej správy, ale aj prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov či súdov v zákonom vymedzenom rozsahu, a to aj na základe podnetov podaných fyzickými i právnickými osobami.

Preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutí subjektov vymedzených v § 31 odsek 1 citovaného zákona vykonáva prokurátor aj na základe podnetov. Podnetom sa rozumie podanie fyzickej alebo právnickej osoby, ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia, ktoré zákon zveruje do jeho pôsobnosti (§ 31 odsek 2 citovaného zákona). Za podnet sa na účely tohto zákona však nepovažuje podanie, vybavenie ktorého upravujú osobitné zákony (§ 31 odsek 3 citovaného zákona). Podľa tohto zákona tak nemožno vybavovať oznámenia o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že bol spáchaný trestný čin. Prijímanie a vybavovanie týchto oznámení upravuje § 198 Trestného poriadku. Rovnako, podľa tohto zákona nemožno postupovať pri vybavovaní sťažností na prieťahy v súdnom konaní a na nevhodné správanie alebo narušovanie dôstojnosti súdneho konania súdnymi osobami, ktorých vybavovanie upravuje štvrtá hlava zákona číslo 757/2004 Zbierky zákonov o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V uvedených intenciách ustanovenie § 31 odsek 1 zákona o prokuratúre vymedzuje okruh subjektov, ktorých zákonnosti postupu a rozhodnutí je prokurátor oprávnený preskúmať. Ide o orgány verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajné orgány a súdy. Zákonnosť postupu a rozhodnutí týchto subjektov však prokurátor môže preskúmať len v rozsahu vymedzenom v zákone. Výsledkom preskúmavacej činnosti prokurátora je prijatie opatrení na odstránenie zistených porušení. Takýmito opatreniami sú najmä podanie návrhu na začatie konania pred súdom, vstup prokurátora do už začatého súdneho konania, podanie opravného prostriedku, podanie protestu, podanie upozornenia či vykonanie iného opatrenia na odstránenie porušovania zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, na vykonanie ktorého oprávňuje prokurátora zákon.

B/ Trestný poriadok

Špeciálnym prostriedkom nápravy v trestnom konaní mimo riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov je oprávnenie vyplývajúce z ustanovenia § 210 Trestného poriadku. Avšak v tejto súvislosti je dôležité uviesť, že k tomuto oprávneniu je viazané procesné postavenie obvineného, poškodeného alebo zúčastnenej osoby. Týmto ustanovením na základe žiadosti v krátkom časovom úseku môže dozorujúci prokurátor zjednať prostriedkami uvedenými v ustanovení § 230 odsek 2 Trestného poriadku okamžitú nápravu v chybnom postupe policajta, respektíve pri jeho nečinnosti.

C/ Vzťah § 31 zákona o prokuratúre k § 210 Trestného poriadku

Ako vyplýva z vyššie uvedenej zákonnej úpravy, inštitút podnetu je účinným prostriedkom nápravy v trestnom konaní. Jeho využitie však v priebehu prípravného konania vzhľadom na zákonnú úpravu (§ 31 odsek 3 citovaného zákona) nie je v súlade so zákonom. V konaní podľa Trestného poriadku majú prioritu inštitúty uvedené v tomto zákone, teda odvolania, sťažnosti, návrhy na postup podľa § 363 Trestného poriadku a nasledovné, žiadosť podaná podľa § 69 odsek 1 Trestného poriadku, žiadosť podaná podľa § 210 Trestného poriadku a tak ďalej. Každý tento inštitút spĺňa požiadavku ústavou garantovaných práv osoby, do práv ktorých štátny orgán vstupuje, resp. ich určitým spôsobom obmedzuje. Tak je zabezpečená kontradiktórnosť vykonávania dôkazu v rámci prípravného konania. Dotknutá osoba má teda zákonnú možnosť vyjadriť sa k zásahu do konkrétneho práva a orgán, ktorý rozhoduje o vstupe do práv vyhodnotí zákonnosť a dôvodnosť zásahu, pričom za svoje rozhodnutie nesie zodpovednosť (zákon číslo 514/2003 Zbierky zákonov o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Na viac tomuto korešponduje i tá skutočnosť, že prípravné konanie je vzhľadom na vykonávanie dôkazov dynamický proces, pri ktorom po každom vykonaní dôkazu môže nastať odlišná dôkazná situácia, s ktorou sa môže vysporiadať iba orgán činný v trestnom konaní.

Využívanie podnetov podľa zákona číslo 153/2001 Zbierky zákonov je možné preto akceptovať (mimo výnimočných situácií) po skončení prípravného konania.

Na rámec vyššie uvedenej zákonnej úpravy je však nevyhnutné uviesť, že každé podanie doručené orgánu činnému v trestnom konaní i napriek tomu, že nie je možné ho vybaviť v intenciách Trestného poriadku (hoci sa javí ako nevybavené) sa stáva súčasťou vyšetrovacieho spisu a prihliada sa k nemu vo fáze rozhodovacej činnosti, resp. je súčasťou obhajoby obvineného.

4. K porušeniu práva sťažovateľa

4.1. Zložitost' veci

Dňa 9. 1. 2012 pod spisovou značkou ČVS: PPZ-5/BOK-CA-2012 vydal vyšetrovateľ Prezídia Policajného zboru uznesenie podľa § 199 odsek 1 Trestného poriadku, ktorým začal trestné stíhanie pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona, obzvlášť závažný zločin zneužívania právomoci verejného

činiteľa podľa § 326 odsek 1 písmeno a), odsek 2 písmeno a) (s poukázaním na § 138 písmeno h) Trestného zákona), odsek 4 písmeno b) Trestného zákona, zločin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 odsek 1 písmeno a), odsek 2 písmeno a) (s poukázaním na § 138 písmeno h) Trestného zákona) Trestného zákona, zločin prijímania úplatku podľa § 328 odsek 1, odsek 2 Trestného zákona, obzvlášť závažný zločin prijímania úplatku podľa § 329 odsek 1, odsek 2, odsek 3 Trestného zákona, prečin nepriamej korupcie podľa § 336 odsek 1 Trestného zákona, prečin podplácania podľa § 332 odsek 1 Trestného zákona, obzvlášť závažný zločin podplácania podľa § 333 odsek 1, odsek 2 písmeno b), odsek 3 Trestného zákona a prečin nepriamej korupcie podľa § 336 odsek 2 Trestného zákona, zhruba na tom skutkovom základe, že doposiaľ neznámi páchatelia v období najneskôr od roku 2005, do presne nezisteného času, minimálne však v priebehu roka 2006 si z iniciatívy osôb činných v spoločnostiach jednej z finančných skupín, s cieľom nezákonného obohatenia a získania finančného prospechu veľkého rozsahu založili zločineckú skupinu, ktorá vykonávala protizákonnú činnosť tým, že sa zaoberala korupciou verejných činiteľov pôsobiacich vo vláde Slovenskej republiky vo Fonde národného majetku Slovenskej republiky a v Policajnom zbore Slovenskej republiky a korupciou členov dozorných a výkonných orgánov viacerých štátnych podnikov, v súvislosti s privatizáciou týchto štátnych podnikov, na základe čoho zločinecká skupina a jej členovia získali finančný prospech veľkého rozsahu.

Vo vzťahu k predmetu vyšetrovania je nevyhnutné uviesť, že časové obdobie zahŕňa rok 2005 až rok 2006. Vyšetrovací spis doposiaľ obsahuje 88 zväzkov prílohy, čo je cca 60 000 strán.

4.2. Správanie sťažovateľa

A. K aktívnej legitímácii sťažovateľov na podanie sťažnosti podľa článku 127 Ústavy Slovenskej republiky

Sťažovateľ 1 doposiaľ má v predmetnom trestnom konaní procesné postavenie svedka. V intenciách Trestného poriadku bol i poučený o význame svedeckej výpovede, ako i o následkoch uvádzania nepravdivých skutočností. Oboznamujúc sa s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcou sa „trestného obvinenia“, napriek tomu, že súd ho vykladá autonómne, som dospel k záveru, že doposiaľ orgány činné v trestnom konaní nevykonali taký úkon, ktorý by podstatným spôsobom ovplyvnil postavenie

sťažovateľov. V tomto smere som vzal do úvahy i tvrdenia sťažovateľov týkajúce sa mediálnej kampane v tzv. kauze Gorila, pričom slovenská právna úprava poskytuje dostatok vnútroštátnych prostriedkov nápravy - žaloba na ochranu osobnosti, ktoré sťažovatelia môžu využiť. Práve žaloba na ochranu osobnosti zabezpečuje triádu právnych prostriedkov ochrany spočívajúcej nielen v požiadavke upustenia od neoprávneného zásahu a odstránenia nepriaznivých dôsledkov, ale i v poskytnutí primeraného finančného zadosťučinenia. Preto i napriek tvrdeniu sťažovateľov som dospel k záveru, že procesné postavenie v predmetnom trestnom konaní sa nezmenilo a naďalej zodpovedá postaveniu svedka. Navyiac tak, ako vyplýva z uznesenia spisová značka ČVS: PPZ-5/BOK-CA-2012 - pôvodné trestné konanie z 9. 1. 2012 vo výrokovej časti je uvedená spoločnosť Penta Investments, akciová spoločnosť, neskôr Penta Investments, spoločnosť s ručením obmedzeným, identifikácia sťažovateľov z pozície verejnosti - teda občanov je sťažená tým, že by museli konkrétne informácie o uvedených spoločnostiach hľadať z obchodných registrov vo viacerých krajinách. V tomto smere i judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva vo vzťahu k trestnému obvineniu, hoci preferuje materiálnu koncepciu tohto pojmu (*Deweer vs. Belgicko*), vzhľadom na uvedené skutočnosti je v tomto prípade neaplikovateľná. *Corigliano proti Itálii*. Na rozdiel od veci *Gerdzhikov proti Bulharsku* *Georgiev a ďalší proti Bulharsku* sťažovatelia neboli vypočúvaní pred začatím trestného konania. V predmetnom trestnom konaní po vyhodnotení všetkých okolností, ktoré by mohli mať za následok ujmu na základných právach a slobodách sťažovateľov, som dospel k záveru, že začatie trestného stíhania vo veci trestného činu nemalo podstatný dopad na ich situáciu (*Bačák proti Českej republike*).

B. Podania sťažovateľov

1) Už dňa 19. 1. 2012 sťažovatelia podali na Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky prvý podnet, konkrétne išlo o podanie o obsahu 19 strán, a to nasledovne:

„Stanovisko k trestno-procesnému využitiu informácií získaných údajným použitím informačno-technických prostriedkov v tzv. kauze Gorila.“

„Podnet na preskúmanie zákonnosti uznesenia o začatí trestného stíhania a na jeho zrušenie podľa ustanovenia § 230 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku.“

„Podnet na zabezpečenie zdržania sa vykonávania nezákonných dôkazov v prebiehajúcom trestnom konaní.“

2) Dňa 1. 2. 2012 podali na Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky podanie o obsahu 17 strán + prílohy. Jedná sa o dva podnety:

„Podnet na vyradenie nezákonného dôkazného prostriedku z vyšetrovacieho spisu podľa ustanovenia § 31 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre dodaného vyšetrovaciemu tímu (údajne) dňa 18. 1. 2012.“

„Podnet na preskúmanie nakladania s informáciami o obsahu tohto dôkazu v súvislosti s vyšetrovaním tzv. kauzy Gorila.“

3) Dňa 6. 2. 2012 podali na Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky podanie o obsahu troch listov + prílohy. Jedná sa:

„Oznámenie v súvislosti s trestným stíhaním v tzv. kauze Gorila.“

4) Dňa 21. 2. 2012 podali na Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky podanie o obsahu 6 strán + prílohy. Jedná sa o tieto podania:

„Podnet na preskúmanie zákonnosti postupu vyšetrovateľov a na zabezpečenie nápravy podľa ustanovenia § 230 ods. 2 Trestného poriadku.“

„Oznámenie skutočností nasvedčujúcich zaujatost' vyšetrovateľov - podnet na vylúčenie vyšetrovateľov z trestného konania.“

„Oznámenie skutočností nasvedčujúcich pomer svedka k možnej strane trestného konania a k veci.“

5) Dňa 21. 2. 2012 bolo z Prezídia Policajného zboru odstúpené podanie [REDAKOVANÉ] adresované Úradu boja proti korupcii Prezídia Policajného zboru, a to riaditeľovi [REDAKOVANÉ]. Podanie malo názov:

„Oznámenie - podnet na preskúmanie zákonnosti postupu vyšetrovateľov a ďalšie oznámenia.“

6) Dňa 5. 3. 2012 sťažovatelia doručili na Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky ďalší podnet s názvom:

„Doplnenie Podnetu zo dňa 21. 2. 2012.“

7) Dňa 8. 3. 2012 bolo doručené na Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky ďalšie podanie s prílohami s názvom: „Oznámenie v súvislosti s vystúpením [REDAKOVANÉ] dňa 5. 3. 2012.“

8) Dňa 8. 3. 2012 bolo sťažovateľmi doručené na Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky ďalšie podanie spoločne s prílohami pod názvom:

„Informácia o zabezpečení závažného vládneho materiálu k problematike „privatizácie PPC“ a o jeho založení do vyšetrovacieho spisu ČVS: PPZ-5/BOK-CA-2012.“

9) Dňa 14. 3. 2012 sťažovatelia doručili na Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky ďalší podnet s prílohami, tentoraz s názvom:

„Podnet - oznámenie skutočností nasvedčujúcich neoprávnený únik informácií z trestného konania.“

10) Dňa 7. 6. 2012 sťažovatelia doručili na Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky ďalší podnet s prílohami v názvom:

„Podnet na preskúmanie postupu policajtov v rámci dozoru podľa ustanovenia § 230 Trestného poriadku daný podľa ustanovenia § 31 zákona číslo 153/2001 Z. z. o prokuratúre.“

11) Dňa 20. 7. 2012 sťažovatelia doručili na Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky ďalší podnet s prílohami, a to s názvom:

„Podnet na preskúmanie zákonnosti postupu vyšetrovateľa pri vybavení dožiadania a žiadosť o poskytnutie informácie o vybavení podnetu zo dňa 19. 1. 2012.“

12) Dňa 22. 5. 2013 sťažovatelia doručili na Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky ďalší podnet s prílohami s názvom:

„Doplnenie podnetu na zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania zo dňa 19. 1. 2012.“

13) Dňa 18. 2. 2015 sťažovatelia doručili na Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky ďalší podnet s prílohami s názvom: „Podnet na preskúmanie dodržiavania zákonnosti v trestnom konaní ČVS: PPZ-499/NKA-FP-BA-2012.“

14) Dňa 17. 3. 2015 sťažovatelia doručili na Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky podnet s prílohami s názvom:

„Podnet podaný podľa ustanovenia §31 a nasl. zákona o prokuratúre.“

„Žiadosť o preskúmanie postupu policajta podaná podľa ustanovenia § 210 Trestného poriadku.“

15) Dňa 18. 5. 2015 sťažovatelia doručili na Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky ďalší podnet s prílohami s názvom:

„Žiadosť o preskúmanie odmietnutia nazretia do spisu podaná podľa ustanovenia § 69 odsek 2 a nasl. Trestného poriadku.“

„Žiadosť o preskúmanie postupu policajta podaná podľa § 210 Trestného poriadku.“

16) Dňa 25. 5. 2015 sťažovatelia doručili na Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky podnet s prílohami s názvom:

„Opakovaný podnet podaný podľa ustanovenia § 34 a nasl. zákona o prokuratúre.“

17) Dňa 27. 5. 2015 sťažovatelia doručili na Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky podnet s prílohami s názvom:

„Urgencia na vybavenie podnetu na preskúmanie dodržiavania zákonnosti v trestnom konaní ČVS: PPZ-499/NKA-FP-BA-2012.“

18) Dňa 12. 6. 2015 sťažovatelia doručili na Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky podnet s prílohami s názvom:

„Upozornenie na možnú protiústavnosť a nezákonnosť rokovania a uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky.“

19) Dňa 29. 6. 2015 sťažovatelia doručili na Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky podanie, ktoré bolo dňa 1. 7. 2015 odstúpené na vybavenie na Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky. Podanie s prílohami má názov: *„Doplnenie opakovaného podnetu z 25. 5. 2015.“*

20) Dňa 4. 9. 2015 sťažovatelia doručili na Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky podanie, ktoré bolo dňa 8. 9. 2015 odstúpené na vybavenie na ÚŠP GP SR. Podanie s prílohami má názov:

„Urgencia vybavenia opakovaného podnetu z 25. 5. 2015.“

4.3. Postup prokuratúry

Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky zastáva názor, že v predmetnom trestnom stíhaní ide o objasňovanie rozsiahlej trestnej činnosti. Jedná sa o náročné dokazovanie trestnej činnosti za obdobie rokov 2005 a 2006, preto vec

realizuje špecializovaný tím. Od začiatku vyšetrovania bol zadovážený listinný materiál viac ako cca 60 000 strán, pričom v počítačovej fáze vyšetrovania bolo nevyhnutné tento materiál naštudovať a analyzovať. Následne bolo vykonané množstvo dôkazov spočívajúcich vo výsluchu svedkov (doposiaľ bolo uskutočnených 300 výsluchov), vypracované žiadosti o právnu pomoc (Veľká Británia, Cyprus, Rakúsko, Česká republika), znalecké dokazovanie, množstvo žiadostí o zbavenie mlčanlivosti, zaistovacie úkony. Nakoľko na základe výpovedí svedkov vyplývali nové skutočnosti, ktoré nie sú predmetom dokazovania v tejto trestnej veci, bolo potrebné vydať ďalšie uznesenia o začatí trestného stíhania. Doposiaľ bolo vydaných 9 uznesení o začatí trestného stíhania, pričom i tieto trestné stíhania úzko súvisia s predmetnou trestnou vecou. Prokuratúra všetky podania sťažovateľov vyhodnotila v prvom rade v intenciách procesného postavenia sťažovateľov a následne s prihliadnutím na ich obsah (nie petit podaní). Naposledy prokuratúra vybavila podania sťažovateľov pod spisovou značkou VII/2 Gv 4/1000-152 z 18. 6. 2015.

5. Záver

Podstatou, účelom a cieľom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa článku 6 odsek 1 dohovoru je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd Slovenskej republiky preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu ten vtedy, ak bola na Ústavnom súde Slovenskej republiky uplatnená v čase, keď namietané porušenie označeného práva ešte mohlo trvať (napríklad I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02).

Primárnou skutočnosťou pre rozhodnutie o porušení základného ľudského práva alebo slobody v konaní je príčinná súvislosť medzi konaním, resp. nekonaním orgánu, ktoré má za následok porušenie, resp. obmedzenie práv a slobôd.

Z článku 48 odsek 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Vo vzťahu k prejednaniu veci bez zbytočných prietahov je nevyhnutné stanoviť primeranosť trvania konania. V tejto súvislosti je nevyhnutné poukázať na skutočnosť, že všetky podania navrhovateľov v podstate smerujú voči uzneseniu o začatí trestného stíhania spisová značka ČVS: PPZ-499/NKA-FP-BA z 9. 1. 2012 a k dosiahnutiu jeho zrušenia, resp. zastavenia trestného stíhania.

Sťažovateľ 1 má v konaní procesné postavenie svedka. Vzhľadom na toto procesné postavenie v konaní absentuje príčinná súvislosť medzi v sťažnosti označenými základnými

právami (článok 27 odsek 2, článok 46 odsek 1, článok 48 odsek 2 a článok 50 odsek 3 Ústavy Slovenskej republiky) na jednej strane a namietaným konaním alebo inými zásahmi do takéhoto práva alebo slobody na druhej strane orgánmi činnými v trestnom konaní vedenom na Národnej kriminálnej agentúre Prezídia Policajného zboru pod ČVS: 499/NKA-FP-BA-2012 a Úrade špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky pod spisovou značkou VII/2 Gv 4/12/1000 (absencia pasívnej legitimacy).

S prihliadnutím na všetky uvedené skutočnosti navrhujem sťažnosť podľa § 25 odsek 2 zákona o Ústavnom súde Slovenskej republiky ako podanú zjavne neoprávnenou osobou odmietnuť.»

II.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 8 ods. 2 listiny nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak než z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 40 ods. 3 listiny obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu. Ak si obhajcu nezvolí, hoci ho podľa zákona musí mať, ustanoví mu ho súd.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu má tieto minimálne práva:

- a) byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia proti nemu;
- b) mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby;
- c) obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú;
- d) vylúčať alebo dať vylúčať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe;
- e) mať bezplatnú pomoc tlmočníka, ak nerozumie jazyku používanému pred súdom alebo týmto jazykom nehovorí.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy, základných práv podľa čl. 8 ods. 2, čl. 36 ods. 1, čl. 38 ods. 2 a čl. 40 ods. 3 listiny a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 dohovoru postupom NAKA a úradu špeciálnej prokuratúry v trestnom stíhaní vedenom pod ČVS: PPZ-499/NKA-FP-BA-2012

Sťažovatelia namietajú porušenie označených práv postupom NAKA, ako aj úradu špeciálnej prokuratúry v trestnom konaní vedenom pod ČVS: PPZ-499/NKA-FP-BA-2012 v trestnej veci známej pod názvom „Gorila“, v ktorom sťažovateľ v 1. rade vystupuje v postavení svedka. Súčasne ako svedkovia boli vypočúvaní aj zamestnanci sťažovateľov v 2. a 3. rade. Z argumentácie sťažovateľov, ako aj príloh sťažnosti je tiež zrejmé,

že v danej veci je trestné stíhanie vedené na základe uznesenia o začatí trestného stíhania ČVS: PPZ-499/NKA-FP-BA-2012 z 9. januára 2012 proti neznámemu páchatel'ovi, t. j. trestné stíhanie prebieha tzv. „vo veci“. Sťažovatelia namietajú nezákonnosť tohto trestného stíhania, ako aj zbytočné priet'ahy v prípravnom konaní.

Oprávnenie na podanie sťažnosti sťažovatelia odvodzujú zo svojho postavenia materiálne obvineného (sťažovateľ v 1. rade), resp. de facto zúčastnených osôb (sťažovatelia v 2. a 3. rade), poukazujúc pritom na relevantnú judikatúru ESLP. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že z judikatúry ESLP skutočne vyplýva, že pri definovaní pojmu „trestné obvinenie“ ESLP preferuje materiálnu stránku pred formálnou, hoci za základnú formu obvinenia naďalej považuje písomné oznámenie osobe, že je dôvodne podozrivá zo spáchania trestného činu. Vo veci Eckle v. Nemecko z 15. júla 1982 (sťažnosť č. 8130/78) ESLP vyhlásil, že trestné obvinenie možno definovať ako oficiálne oznámenie, ktoré príslušný orgán adresuje jednotlivcovi, obsahujúce tvrdenie, že spáchal trestný čin. V judikatúre ESLP sa za trestné obvinenie považuje aj zatknutie (rozhodnutie vo veci Wemhoff c. Spolková republika Nemecko z 27. 6. 1968), oznámenie príkazu na domovú prehliadku (rozhodnutie vo veci Eckle c. Nemecko z 15. 7. 1981), ako aj žiadosť o pozbavenie imunity (rozhodnutie vo veci Frau c. Taliansko z 19. 2. 1991). Vo veci Foti a iní v. Taliansko ESLP za obvinenie uznal aj iné opatrenia, ktoré takéto tvrdenie obsahujú nepriamo a ktoré majú tiež podstatný vplyv na situáciu podozrivého. K obdobným záverom ESLP dospel aj vo veci Corigliano proti Taliansku (rozhodnutie z 10. 12. 1982).

Z predloženej sťažnosti, jej doplnenia, ako aj z vyjadrení generálnej prokuratúry a úradu špeciálnej prokuratúry vyplýva, že sťažovateľ v 1. rade nebol ani zatknutý, ani vzatý do väzby, ani vypočúvaný ako podozrivý a v namietanom trestnom konaní si plnil svoju zákonnú povinnosť vypovedať ako svedok v zmysle § 127 a nasl. Trestného poriadku.

V súvislosti s tvrdením sťažovateľov v 2. a 3. rade, že v danom trestnom konaní majú de facto postavenie zúčastnených osôb, pretože prípadným uložením ochranného opatrenia by mohlo byť zasiahnuté do ich vlastníckeho práva, ústavný súd dodáva, že len samotné hypotetické tvrdenie o možnosti zasiahnutia do vlastníckeho práva označených sťažovateľov nie je možné bez ďalšieho považovať za dôvod, pre ktorý by mali mať

v danom trestnom konaní postavenie zúčastnených osôb, tak ako to predpokladá § 45 Trestného poriadku. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že v doterajšom priebehu trestného konania boli zamestnanci sťažovateľov v 2. a 3. rade vypočúvaní ako svedkovia, žiadne ďalšie procesné úkony proti nim vykonané neboli. Sťažovateľov v 2. a 3. rade preto nemožno považovať za zúčastnené osoby v zmysle § 45 Trestného poriadku, keďže žiadna vec im zhabaná nebola ani im podľa návrhu dosiaľ zhabaná nemala byť.

Z právnej teórie vyplýva, že viaceré definície pri vymedzení pojmu svedok zdôrazňujú, že ide o osobu odlišnú od obvineného, proti ktorému je trestné konanie vedené, ktorý je jeho ústrednou postavou. Ak bol niekto vypočutý ako svedok vo veci iného obvineného a neskôr bolo v tejto veci proti nemu vznesené obvinenie, stráca predchádzajúca svedecká výpoveď význam dôkazu, keďže Trestný poriadok vylučuje, aby obvinený bol vo vlastnej veci svedkom. Obvinený je subjektom trestného konania aj procesnou stranou, svedok je subjektom trestného konania, len pokiaľ si uplatňuje svedočné. Výsluch svedka možno uskutočniť už od začatia trestného stíhania a výsluch obvineného možno vykonať až od okamihu vznesenia obvinenia. Výsluch svedka je najčastejším dôkazným prostriedkom, ktorého význam vzhľadom na to, že vypovedá o skutočnostiach, ktoré bezprostredne vnímal svojimi zmyslami, je mimoriadny.

Ako zásadnú námietku sťažovateľov ústavný súd vyhodnotil namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v samotnej trestnej veci – v namietanom trestnom stíhaní.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (v primeranej lehote) v jeho všeobecnom poňatí odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa

rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 10/98, I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, I. ÚS 89/02, I. ÚS 47/03, IV. ÚS 59/03, IV. ÚS 205/03). Ťažiskovým pojmom a komponentom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je to, že jeho ochrana sa uplatňuje vo veci účastníka, v jeho záležitosti. Súčasne je ústavný súd toho názoru, že uplatnenie tohto základného práva je spojené len s takou vecou (záležitosťou) účastníka konania pred súdom alebo iným orgánom právnej ochrany, ktorej prejednanie a rozhodnutie je zahrnuté do účelu procesného poriadku, ktorý upravuje postup orgánu verejnej moci pri prejednaní veci účastníka, a teda domáhať sa ochrany základných práv na ústavnom súde môže fyzická osoba alebo právnická osoba jedine v záujme ochrany svojich základných práv (II. ÚS 4/96, II. ÚS 148/03, II. ÚS 32/06, II. ÚS 80/06). Inými slovami, z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že sťažovateľ musí namietať porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojitosti s trestným konaním v štádiu konania prípravného len vtedy, ak je v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu účastníkom (presnejšie stranou v trestnom konaní podľa § 10 ods. 11 Trestného poriadku) tohto konania (II. ÚS 3/05, II. ÚS 628/2014).

Ústavný súd už stabilne judikoval, že základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa v prípade konania pred orgánmi činnými v trestnom konaní chráni od okamihu vznesenia obvinenia konkrétnej osobe, keď sa dotknutá osoba stáva procesnou stranou v konaní buď ako obvinený, alebo poškodený (II. ÚS 41/98, II. ÚS 20/02, III. ÚS 77/09). Z konštantnej judikatúry ESĽP taktiež vplýva, že v súvislosti s ochranou práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru primeraná lehota na rozhodnutie v trestnej veci začína plynúť od obvinenia, ku ktorému spravidla dochádza v prípravnom konaní (rozsudok ESĽP vo veci Wemhoff c. Spolková republika Nemecko z 27. 6. 1968, séria A, č. 7, s. 26– 27, § 19).

V širších okolnostiach veci je vhodné poukázať aj na právny názor ústavného súdu vyjadrený napríklad v jeho uznesení č. k. III. ÚS 121/2012-11 z 28. marca 2012, z ktorého vyplýva: „V súvislosti s otázkou posudzovania zbytočných prietáhov vo veciach trestného obvinenia ústavný súd judikoval, že účelom základného práva na prerokovanie veci

bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v trestnom konaní prípravnom je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba stíhaná na základe uznesenia o vznesení obvinenia. Právna neistota sa týka toho, či orgán činný v prípravnom konaní navrhne podanie obžaloby alebo v závislosti od výsledkov dokazovania v prípravnom konaní navrhne iný spôsob konečného rozhodnutia, napríklad zastavenie trestného stíhania (III. ÚS 123/07, IV. ÚS 210/04, II. ÚS 325/06).“

Doterajšia judikatúra ústavného súdu (napr. I. ÚS 212/07, III. ÚS 109/06) týkajúca sa namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, pokiaľ ho namieta osoba, ktorá tvrdí, že v dôsledku protiprávneho konania jej bola spôsobená škoda, sa ustálila v tom, že taká osoba sa v rámci trestného konania vo veci bez vznesenia obvinenia (konkrétnej osobe) nemôže domáhať vyslovenia porušenia označeného základného práva (napr. I. ÚS 212/07, II. ÚS 212/07, III. ÚS 109/06).

Z obsahu argumentácie sťažovateľov je zrejmé, že orgán činný v trestnom konaní, teda vyšetrovateľ Prezídia Policajného zboru svojím uznesením ČVS: PPZ-5/BOK-CA-2012 podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku začal trestné stíhanie pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona, obzvlášť závažný zločin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. a) [s poukázaním na § 138 písm. h) Trestného zákona] a ods. 4 písm. b) Trestného zákona, zločin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. a) [s poukázaním na § 138 písm. h) Trestného zákona] Trestného zákona, zločin prijímania úplatku podľa § 328 ods. 1 a 2 Trestného zákona, obzvlášť závažný zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, 2 a 3 Trestného zákona, prečin nepriamej korupcie podľa § 336 ods. 1 Trestného zákona, prečin podplácania podľa § 332 ods. 1 Trestného zákona, obzvlášť závažný zločin podplácania podľa § 333 ods. 1 a 2 písm. b) a ods. 3 Trestného zákona a prečin nepriamej korupcie podľa § 336 ods. 2 Trestného zákona. Sťažovateľ v 1. rade bol v tejto trestnej veci viackrát vypočutý ako svedok, teda v čase podania sťažnosti ústavnému súdu (ako aj v čase rozhodovania ústavného súdu, pozn.) nebolo proti sťažovateľovi v 1. rade vznesené žiadne obvinenie

a taktiež nevystupoval v predmetnej veci ako poškodený, ale ako svedok, a teda sa nachádzal v takom procesnom postavení v tomto konaní, v ktorom primárne nevystupoval na ochranu svojich práv, ale plnil zákonom uloženú povinnosť vypovedať ako svedok s možnosťou využitia práva nevypovedať. Rovnako zamestnanci sťažovateľov v 2. a 3. rade vystupovali v trestnom konaní ako svedkovia.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že v danom prípade nie je možné s istotou hovoriť, že v dôsledku postupu orgánov činných v namietanom trestnom konaní voči sťažovateľovi v 1. rade došlo k takému podstatnému ovplyvneniu jeho postavenia, na základe ktorého by mal byť považovaný za materiálne obvineného v zmysle judikatúry ESĽP a ktoré by tak bolo spôsobilé zasiahnuť do ním označených práv v ústavne významnej intenzite.

V súvislosti so sťažovateľmi namietanou nezákonnosťou v prípravnom konaní, ktorá je podľa nich dôvodom na rozhodnutie o zastavení trestného stíhania, resp. zrušenie trestného stíhania, čo sa vzhľadom na ich argumentáciu javí byť ich primárnym cieľom, ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že sťažovatelia nemajú v trestnom konaní postavenie subjektu trestného konania, nie sú stranou v trestnom konaní, teda Trestný poriadok im priznáva len niektoré procesné práva a povinnosti, realizáciou ktorých nemôžu podstatne ovplyvniť priebeh samotného trestného konania. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že uvedené procesné postavenie sťažovateľov, z ktorého vyplýva, že v namietanom trestnom konaní sa dosiaľ nerozhodovalo o ich osobnej slobode, stíhaní alebo zadržaní, im neumožňuje namietat nezákonnosť trestného stíhania a dosiahnuť jeho zrušenie, resp. zastavenie v konaní pred orgánmi činnými v trestnom konaní a ani v konaní pred ústavným súdom. Svedok má možnosť namietat porušenie svojich práv v trestnom konaní len v súvislosti so svojím výsluchom (napr. základné právo na právnu pomoc v konaní podľa čl. 47 ods. 2 ústavy).

V dôsledku uvedeného ústavný súd odmietol sťažovateľmi podanú sťažnosť v tejto jej časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podanú zjavne neoprávnenými osobami.

Nad rámec uvedeného, pokiaľ ide o tvrdenie sťažovateľov o medializácii kauzy Gorila a jej zneužívaní v politickom boji, čo má nezanedbateľný vplyv na postavenie sťažovateľov, ústavný súd sa stotožňuje s názorom úradu špeciálnej prokuratúry uvedeným v jeho vyjadrení z 19. novembra 2015, že právny poriadok Slovenskej republiky umožňuje sťažovateľom využiť na ochranu svojich práv účinný právny prostriedok, ktorým je žaloba o ochranu osobnosti podľa § 11 Občianskeho zákonníka, pričom zákon v konaní o takej žalobe pripúšťa aj rozhodnutie o priznaní finančného zadosťučinenia.

K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, základných práv podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 listiny a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vydaním oznámenia úradu špeciálnej prokuratúry sp. zn. VII/2 Gv 4/12/1000 z 18. júna 2015 a postupom generálnej prokuratúry pri prešetrovaní opakovaného podnetu z 25. mája 2015 a jeho doplnenia z 29. júna 2015, ako aj vydaním oznámenia generálnej prokuratúry

Podstatou tejto časti sťažnosti sťažovateľov z obsahového a materiálneho hľadiska je námietka, že úrad špeciálnej prokuratúry postupoval nezákonne pri prešetrovaní ich podnetu, ktorý vybavil oznámením sp. zn. VII/2 Gv 4/12/1000 z 18. júna 2015, pričom jeho postup bol poznačený aj zbytočnými priesťahmi. Sťažovatelia súčasne namietajú postup generálnej prokuratúry pri vybavovaní ich opakovaného podnetu z 25. mája 2015 v znení jeho doplnenia z 29. júna 2015, ako aj vydaním oznámenia generálnej prokuratúry, ktorým bol ich opakovaný podnet vybavený. Podľa sťažovateľov bola generálna prokuratúra nečinná, resp. nekonala pri vybavovaní ich opakovaného podnetu a jeho doplnenia bez zbytočných priesťahov. Oznámenie generálnej prokuratúry bolo sťažovateľom doručené až po podaní sťažnosti ústavnému súdu, pričom s jeho obsahom a právnymi závermi v ňom uvedenými vzhľadom na absenciu stanoviska k zásadným námietkam sťažovateľov vyjadrili nespokojnosť.

Ako zo sťažnosti, z jej doplnenia a príloh, ako aj vyjadrenia úradu špeciálnej prokuratúry a generálnej prokuratúry vyplýva, sťažovatelia v rámci namietaného trestného konania aktívne využívajú všetky dostupné právne prostriedky na ochranu svojich práv,

a to už od začatia trestného stíhania (9. januára 2012) až dosiaľ. Sťažovatelia doručili úradu špeciálnej prokuratúry 18. februára 2015 podnet na preskúmanie dodržiavania zákonnosti v trestnom konaní ČVS: PPZ-499/NKA-FP-BA-2012; 17. marca 2015 ďalší podnet podľa § 31 a nasl. zákona o prokuratúre spolu so žiadosťou o preskúmanie postupu policajta podanou podľa § 210 Trestného poriadku; 18. mája 2015 podali sťažovatelia žiadosť o preskúmanie odmietnutia nahliadnutia do spisu podanú podľa § 69 ods. 2 a nasl. Trestného poriadku spolu so žiadosťou o preskúmanie postupu policajta podľa § 210 Trestného poriadku; 25. mája 2015 bol úradu špeciálnej prokuratúry doručený ich opakovaný podnet podľa § 34 zákona o prokuratúre a 27. mája 2015 urgencia na vybavenie podnetu na preskúmanie dodržiavania zákonnosti v namietanom trestnom konaní; 12. júna 2015 bolo úradu špeciálnej prokuratúry doručené upozornenie na možnú protiústavnosť a nezákonnosť rokovania a uznesenia národnej rady.

Špeciálny prokurátor vybavil podnety sťažovateľov oznámením z 18. júna 2015, v ktorom zaujal stanovisko k zásadným námietkam sťažovateľov, keď uviedol, že „vytkol vedúcemu špecializovaného tímu [REDAKOVANÉ] jeho neprofesionalitu a spôsob jeho komunikácie, a to najmä v dňoch 2. 2. a 3. 2. 2015 v denníku SME. Na základe toho mu bolo oznámené, že špeciálny prokurátor si vyhradzuje právo na poskytovanie informácií v trestnom konaní v tejto veci oznamovacím prostriedkom. Tieto opatrenia zo strany dozorujúceho prokurátora považujeme za postačujúce, aby do budúca nedochádzalo k obdobným pochybeniam.“.

K neumožneniu nahliadnutia do vyšetrovacieho spisu podľa § 69 Trestného poriadku špeciálny prokurátor nezistil žiadne pochybenie v postupe vyšetrovateľa Policajného zboru (vyšetrovateľ neumožnil nahliadnutie do vyšetrovacieho spisu z dôvodu nesplnenia predpokladov v zmysle § 69 ods. 2 Trestného poriadku, keďže sťažovatelia nemajú požadované procesné postavenie v trestnom konaní, pozn.). Súčasne špeciálny prokurátor ubezpečil sťažovateľov, že vyšetrovanie v danej veci prebieha zákonne a bez zbytočných prietahov, a tiež sa ospravedlnil za oneskorené vybavenie ich podnetov. Sťažovateľmi namietanú možnú nezákonnosť rokovania a uznesenia národnej rady špeciálny prokurátor neposudzoval vzhľadom na absentujúcu právomoc.

Vybavenie svojich podnetov špeciálnym prokurátorom oznámením z 18. júna 2015 sťažovatelia spochybnili v podaní z 29. júna 2015, ktoré označili ako doplnenie opakovaného podnetu z 25. mája 2015. Následne 4. septembra 2015 sťažovatelia doručili generálnej prokuratúre urgenciu vybavenia opakovaného podnetu z 25. mája 2015. Základom argumentácie všetkých podnetov a opakovaných podnetov sťažovateľov bola nezákonnosť vedeného trestného stíhania, v ktorom podľa ich názoru dochádza k zbytočným priet'ahom.

Generálny prokurátor vybavil podnety z 25. mája 2015, 29. júna 2015 a zo 4. septembra 2015 oznámením z 18. novembra 2015, v ktorom tieto podania sťažovateľov vyhodnotil ako opakovaný podnet na preskúmanie postupu špeciálneho prokurátora a súčasne konštatoval, poukazujúc na zodpovednosť orgánov činných v trestnom konaní za objasnenie trestných činov, že v *„v tomto štádiu trestného konania nie sú dôvody na zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania prípadne na zastavenie trestného stíhania“*, a tiež uviedol, že v súvislosti s pochybením pri vybavovaní podnetov sťažovateľov špeciálnym prokurátorom prijme proti nemu opatrenie. Za vzniknuté priet'ahy pri vybavovaní podnetov sa sťažovateľom ospravedlnil.

Podľa § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor preskúmava zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

Podľa § 33 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor je povinný vybaviť podnet do dvoch mesiacov od jeho podania. V odôvodnených prípadoch rozhodne o predĺžení tejto lehoty bezprostredne nadriadený prokurátor (§ 53 ods. 1). Podľa odseku 2 tohto ustanovenia prokurátor upovedomí podávateľa podnetu v lehote ustanovenej v odseku 1 o spôsobe vybavenia podnetu. V rovnakej lehote upovedomí podávateľa podnetu o predĺžení lehoty na jeho vybavenie.

Podľa § 35 ods. 1 zákona o prokuratúre pri vybavovaní podnetu je prokurátor povinný prešetriť všetky okolnosti rozhodné pre posúdenie, či došlo k porušeniu zákona alebo iného všeobecne záväzného predpisu, či sú splnené podmienky na podávanie návrhu na začatie konania pred súdom alebo na podanie opravného prostriedku, či môže vstúpiť do už začatého konania pred súdom alebo vykonať iné opatrenia, na ktorých vykonanie je podľa zákona oprávnený.

Podľa § 35 ods. 3 zákona o prokuratúre ak prokurátor zistí, že podnet je dôvodný, vykoná opatrenia na odstránenie porušenia zákona a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov podľa tohto zákona alebo podľa osobitných predpisov.

Podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor (§ 54 ods. 2 zákona o prokuratúre). Podľa § 34 ods. 2 zákona o prokuratúre ďalší opakovaný podnet v tej istej veci vybaví nadriadený prokurátor uvedený v odseku 1 len vtedy, ak obsahuje nové skutočnosti. Ďalším opakovaným podnetom sa rozumie v poradí tretí a ďalší podnet, v ktorom podávateľ podnetu prejavuje nespokojnosť s vybavením svojich predchádzajúcich podnetov v tej istej veci.

Podľa § 55d ods. 2 zákona o prokuratúre špeciálny prokurátor zodpovedá za výkon svojej funkcie generálnemu prokurátorovi. Vo veciach patriacich do právomoci úradu špeciálnej prokuratúry (§ 55b) generálny prokurátor nie je oprávnený

a) uložiť špeciálnemu prokurátorovi ani prokurátorovi úradu špeciálnej prokuratúry pokyn, aby sa nezačalo trestné stíhanie, nevznieslo obvinenie, nepodal návrh na vzatie obvineného do väzby, vec postúpila na prejednanie inému orgánu, zastavilo trestné stíhanie, nepodala obžaloba alebo riadny alebo mimoriadny opravný prostriedok v neprospech obvineného,

b) vykonať úkony za špeciálneho prokurátora alebo prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry alebo rozhodnúť, že ich vykoná iný podriadený prokurátor.

Sťažovatelia sa domáhajú v prerokúvanom prípade ochrany základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže namietajú nezákonný postup úradu špeciálnej prokuratúry, ako aj generálnej prokuratúry pri vybavovaní ich podnetov, resp. opakovaného podnetu, a tiež porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, keďže argumentujú zdĺhavosťou pri vybavovaní ich podnetov a opakovaného podnetu.

Ústavný súd vo vzťahu k namietanému postupu úradu špeciálnej prokuratúry pri vybavovaní podnetov sťažovateľov považoval za potrebné pripomenúť, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04).

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Súčasťou ustálenej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany, a pred tým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

Z citovaných ustanovení zákona o prokuratúre vyplýva, že sťažovatelia boli oprávnení domáhať sa preskúmania postupu úradu špeciálnej prokuratúry opakovaným podnetom podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre (čo aj urobili), ktorý bola oprávnená a aj povinná preskúmať príslušná prokuratúra, ktorá tak aj urobila (generálna prokuratúra, pozn.) a o spôsobe vybavenia opakovaného podnetu sťažovateľov informovala oznámením z 18. novembra 2015. Napriek skutočnosti, že oznámenie generálnej prokuratúry bolo vydané a sťažovateľom doručené až po podaní sťažnosti ústavnému súdu, ústavný súd bol povinný na jeho obsah prihliadnuť.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že sťažnosť je v tejto časti vo vzťahu k postupu úradu špeciálnej prokuratúry pri vybavovaní podnetov neprípustná, a preto ju v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

V súvislosti s namietaným základným právom na inú právnu ochranu oznámením generálnej prokuratúry (ktorým bol vybavený opakovaný podnet sťažovateľov) ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou zdôrazňuje, že v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory príslušného orgánu verejnej moci, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred orgánmi verejnej moci bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu príslušný orgán verejnej moci vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (porov. I. ÚS 17/01, II. ÚS 137/08, III. ÚS 328/08, IV. ÚS 11/2010).

Ústavný súd teda nie je prieskumným súdom a úlohou ústavného súdu nie je suplovať orgány verejnej moci, ktorým prislúcha interpretácia zákonov v rámci ich právnym poriadkom upravenej pôsobnosti a právomoci. Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať len také rozhodnutia orgánov verejnej moci, prostredníctvom ktorých došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, resp. také, kde

k porušeniu základného práva alebo slobody došlo v konaní, ktoré vydaniu samotného rozhodnutia predchádzalo. Skutkové a právne závery príslušného orgánu verejnej moci môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (porov. I. ÚS 12/05, II. ÚS 410/06, III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07).

Súčasťou judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, že právu dotknutej osoby požiadať o ochranu svojich práv príslušné orgány prokuratúry, či už prostredníctvom podnetu, alebo opakovaného podnetu v zmysle § 31 a nasl. zákona o prokuratúre, zodpovedá povinnosť príslušných orgánov prokuratúry zákonom ustanoveným postupom sa takýmto podnetom (podaním) zaoberať a o jeho vybavení dotknutú osobu vyrozumieť, avšak súčasťou tohto práva dotknutej osoby nie je aj právo, aby príslušné orgány prokuratúry jej podnetu (podaniu) aj vyhověli v súlade s jej predstavami (porov. I. ÚS 40/01, II. ÚS 168/03, III. ÚS 133/06).

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistil, že generálna prokuratúra reagovala na opakovaný podnet sťažovateľov zákonným spôsobom, a teda si riadne plnila svoje povinnosti vyplývajúce zo zákona o prokuratúre, pričom oznámenie o vybavení opakovaného podnetu splňa náležitosti predpokladané zákonom o prokuratúre. Skutočnosť, že právne závery generálnej prokuratúry nie sú totožné s právnymi závermi sťažovateľov, nie je dôvodom na spochybňovanie zákonnosti a ústavnosti vybavenia opakovaného podnetu sťažovateľov. Ústavný súd konštatuje, že postupom generálnej prokuratúry v súlade so zákonom o prokuratúre nemohlo dôjsť k porušeniu práva sťažovateľov domáhať sa ochrany svojich práv, pričom právne závery vyslovené v napadnutom oznámení nie sú arbitrárne, extrémne nelogické a ani sa neodchýlili od veci samej a je nutné ich považovať za výraz autonómneho prokurátorského rozhodovania, do ktorého ústavný súd nie je oprávnený v tomto prípade zasahovať. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na vzájomný vzťah úradu špeciálnej prokuratúry a generálnej prokuratúry vyplývajúci z citovaného § 55d ods. 2 zákona o prokuratúre, v zmysle ktorého sú oprávnenia generálneho prokurátora proti špeciálnemu prokurátorovi vo veciach patriacich

do právomoci úradu špeciálnej prokuratúry podľa § 55b zákona o prokuratúre oklieštené, keďže nie je oprávnený uložiť špeciálnemu prokurátorovi pokyn, aby sa trestné stíhanie nezačalo, nevznieslo obvinenie, nepodal návrh na vzatie obvineného do väzby, vec postúpila na prerokovanie inému orgánu, zastavilo trestné stíhanie, nepodala obžaloba alebo riadny alebo mimoriadny opravný prostriedok v neprospech obvineného.

Podľa názoru ústavného súdu tak sťažovatelia, ktorí sú dosiaľ v procesnom postavení svedka, využívaním podnetov, resp. opakovaného podnetu ako právnych prostriedkov nápravy podľa zákona o prokuratúre, nemohli dosiahnuť nimi sledovaný primárny cieľ, ktorým je zastavenie trestného stíhania.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že medzi postupom generálnej prokuratúry pri vybavovaní opakovaného podnetu sťažovateľov vo veci vedenej pod sp. zn. XVI Gn 36/15/1000 a základným právom sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj ich právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala, že by mohli byť tieto sťažovateľmi označené práva postupom generálnej prokuratúry porušené. Na základe toho ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľov v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

V súvislosti s namietanými zbytočnými priesťahmi v postupe generálnej prokuratúry ústavný súd konštatuje, že pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru odmieta sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú, ak „argumenty v sťažnosti sťažovateľa nepreukázali v čase podania sťažnosti takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie“ (II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

Rovnako ústavný súd už uviedol, že za nečinnosť, resp. zbytočný priesťah v konkrétnom konaní príslušného orgánu verejnej moci, možno považovať dobu nečinnosti alebo zjavne neefektívnej činnosti príslušného orgánu pri napĺňaní účelu aplikovaného zákona (porov. mutatis mutandis III. ÚS 99/02).

Ústavný súd v súlade so svojou predchádzajúcou judikatúrou, podľa ktorej nie každý zistený priesťah má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. II. ÚS 57/01, III. ÚS 59/05), dospel k záveru, že aj v danej veci ide o takýto prípad. Nedodržanie dvojmesačnej zákonnej poriadkovej lehoty na vybavenie podnetu v zmysle zákona o prokuratúre nie je podľa názoru ústavného súdu natoľko ústavne významné, aby ho bolo možné za každých okolností považovať za porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd v tejto súvislosti akceptoval aj stanovisko generálneho prokurátora v jeho vyjadrení k sťažnosti z 19. novembra 2015, v ktorom uviedol, že v danom prípade vybavil opakovaný podnet sťažovateľov po uplynutí zákonnej lehoty, keďže zákon o prokuratúre vo vzťahu k nemu ako jedinému nadriadenému prokurátorovi špeciálneho prokurátora neupravuje žiadny subjekt ani procesný postup, na základ ktorého by bolo možné lehotu na vybavenie podnetu predĺžiť, a to napriek jej poriadkovému charakteru, a skutočnosť, že u ostatných podriadených prokurátorov taká možnosť v zmysle § 33 ods. 1 zákona o prokuratúre existuje.

Zohľadňujúc uvedené ústavný súd nepovažoval doterajší postup generálnej prokuratúry za taký, ktorý by signalizoval možnosť kvalifikovať ho po prijatí sťažnosti sťažovateľov na ďalšie konanie ako porušenie základného práva na konanie bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na to ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľov v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd už ďalšími návrhmi sťažovateľov uvedenými v petite ich sťažnosti nezaoberal.

K tomuto rozhodnutiu sa podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde pripája odlišné stanovisko sudcu Milana Ľalíka.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. februára 2016